

FAŞİZMİN TIP MERAKI VE SİFİLİZ İNSAN DENEYLERİ

Tıp bilimi, ne yazık ki, tarihi boyunca ırkçı eğilimler tarafından en fazla istismar edilen bilim sahalarından biridir. Böylesi sistematik kötülüğü talep edenlerin çoğu kendi sahasında son derece yetkin kişiler olarak ortaya çıkar

Mehmed Mazlum Çelik @MMazlumcel celikmehmedmazlum@gmail.com

11 Aralık 2022

Sifiliz İnsan Deneyleri

Temelde biyolojik ve kültürel farklılıklara dayanan bir düşüncenin yansıması olarak ırkçılık, insanoğlunun en kadim günahlarından birisidir.

Ten rengi, kafatası yapısı ve benzeri unsurlar biyolojik ırkçılığın sahasını teşkil ediyor.

Bilhassa biyolojik ırkçılığın hâkim olduğu 1930'lu yıllarda biz de ülke olarak meseleden nasi-bimizi fazlasıyla aldık.

Afet İnan'ın, akademik tez ve benzeri çalışmalar kapsamında devlet desteği ile 64 bin kafatası ölçümünün yapıldığı ve Fransızca "*L'Anatolie, le pays de la 'race' Turque*" isimli bir çalışma hazırlandığı malumunuz.

Batının ırkçı paradigması karşısında bu ve benzeri çalışmalar bilimsellikten ziyade aşağılık kompleksinin bir sonucuydu.

Nihayetinde bu tezin amacı Anadolu'nun Türk yurdu olduğunu kanıtlamaya çalışıyordu.

Bir ara Türk Tarih Kurumu araştırmak üzere mezardan aldığı Mimar Sinan'ın kafatasını kaybetmesi de çok şey anlatıyor olsa gerek.

İrkçılığın bir diğer dayanak noktası da kültür olarak karşımıza çıkıyor.

Bilhassa dil, tarih ve gelenekler birer zenginlik unsuru olarak değerlendirileceği yerde üstünlük aracı olarak kullanıldığında veya başka bir etnik topluluğun kültürü yok sayıldığında kültürel ırkçılıkla karşı karşıya kalıyoruz.

Türkiye'de bu anlamda zaman zaman sıkıntılı hadiseler yaşandı; ama toplumun geneli için kültürel ırkçılığın hayat pratiğimizde bulunduğunu söylemek haksızlık olur.

Kültürel milliyetçiliğin inşasında da temel paradigmada böyle bir iddia söz konusu olamaz.

Türk milliyetçiliği neden kültür ırkçılığı değildir?

Ziya Gökalp'in İtalyan yazar Dante'nin "*La Vita Nova*" (1295) eserinden esinlenerek ortaya attığı "*Yeni Hayat*" fikri ve bu doğrultuda yayımlanan eserler/yazılar "Türkçülük" ideolojisinin güçlü bir zemine oturmasını sağlar.

Ziya Gökalp; *Demirtaş* rumuzuyla, 8 Ağustos 1911 tarihinde *Genç Kalemler* (1910) dergisinde "*Yeni Hayat ve Yeni Kıymetler*" (1911) başlığı ile Türkçülük ideolojisinin felsefi alt yapısını oluşturacak "*Yeni Hayat*" fikrinin, manifestosunu yayımlar.

Daha önce Yusuf Akçura'nın siyasi bir doktrin olarak ortaya attığı Türkçülük ideolojisi, Ziya Gökalp ile içtimai bir inkılap olarak "*Yeni Hayat*" şeklinde ele alınır.

Ömer Seyfettin, gerek Yusuf Akçura'nın "*Türkçülük*" doktrininden gerekse de Ziya Gökalp'in "*Yeni Hayat*" felsefesinden etkilenir.

Bu iki teşebbüs de soyut teorilerdir; yani ne edebi saha da ne de toplumsal hayatta bir karşılığı olmayan ütopyalardır ancak Ömer Seyfettin, "*Yeni Lisan*" (1911) makalesi ve hikâyelerinde 1911 yılı sonrasında gerçekleştirdiği devrimle bu teşebbüsleri mücessem hale getirir.

Nazari Türkçülük anlayışında Ömer Seyfettin, "*Turancılık*" ideolojisini devletin yıkılışını önleyecek son reçete olarak görür; fakat bu ideolojiyi ırk bağlamında ele almaz.

"Turancılık" ölküsü fikri ve tarihi bir birlikteliği temsil eder. 1914 yılında kaleme aldığı "*Yarınki Turan Devleti*" (1914) yazısında Türkçölük ideolojisini bu bağlamda ele almanın gülünç bir durum olduğunu söyler.

Yazarın kabul ettiği Türkçölük anlayışında toplumu bir araya getiren ortak lisan, aynı din, benzer ahlaki anlayış ve maariftir.

Ömer Seyfettin, 1914 yılında *Matbaa-i Hayriye ve Şürekâsı'nda* (1914) yayımlanan "*Milli Tecrübelerden Çıkarılmış Ameli Siyaset*" (1914) makalesinde "*Türkçölük*" ideolojisi için verdikleri mücadeleleri kaleme alırken karşılattıkları aydın tipolojisini "*yabancılaşmış*" kavramıyla izah eder ve bu aydın tipolojisinin Tanzimat döneminden beri aydınların içine girdikleri bir kriz olarak ele alır.

Aydınların bu krizin içine itilmesini ise mefkûresizlikten ileri geldiğini belirterek "*Türkçölük*" ideolojisinin bu boşluğu doldurmaya namzet olduğunu düşünür.

Türk milliyetçiliğini inşa edenler "*Türkçölük*" mefkûresinden mahrum kalmış Türk halkı, köksüzleşerek Batı medeniyetinin sadık bir uşadı haline geldiğini iddia eden samimi münevverlerdir.

Buna rağmen Batı, Türk milletini fikri anlamda köleleştirmekle yetinmez; Trablusgarp İşgali, Balkan Savaşları ve Cihan Harbi gibi hadiseler Batı'nın asıl niyetini ortaya koyar.

Ömer Seyfettin, Türk halkının aşğılık kompleksinden kurtularak mefkûresini idrak edebilmesi için tarihini bilmeye ihtiyacı olduğunu düşünür.

Bu bağlamda tarihi olayları merkeze aldığı öykülerinde zekâ, cesaret, ahlak, vatanperverlik, iman ve gurur gibi hasletleri öne çıkarır.

Türk milliyetçiliğini kuran entelektüel aklın birikimi ne yazık ki 1940'larda Nihal Atsızlarla beraber kültürel ırkçılığa doğru meyletmişse de topyekûn ithamı gerektirecek toplumsal bir karşılık bulamamıştır.

Velhasılıkelam, hikâye bizden çok uzakta ABD'ye bağlı Alabama ve ABD'liler eliyle Guetemala'da cereyan ediyor.

İrkçılığın bizim coğrafyada gerek biyolojik gerekse de kültürel anlamda genel-geçer bir kök salmamış olması ise övünülecek bir hadisedir.

Son zamanlarda ekonomik bunalım ve artan mülteci nüfus toplumsal gerilim oluştursa da içtimai bir ırkçılık çok şükür yaratmadı.

Sifiliz İnsan Deneyleri

Biyolojik ırkçılığın en yakın ilişkide olduğu bilim ne yazık ki 'tıp' sahasıdır.

1932 yılında, ABD Halk Sağlığı Servisi Alabama'da sifiliz (frengi) hastalığını araştırmak ve tedavi etmek üzere bir çalışma başlattı.

Bu kapsamda 400 frengi hastası siyahi erkek 200 de hasta olmayan siyah erkek araştırmaya alındı.

Bu araştırma 1960'lı yıllara kadar sürdü ve konuyla ilgili raporlar yayımlandı.

Bu araştırmadaki dehşet verici gerçek ise penisilin herkesin kolayca ulaşabildiği bir tedavi olmasına rağmen araştırmayı yapanlar siyahi deneklerin tedaviye ulaşmasına izin vermedi.

Üstelik deneye katılanlar İkinci Dünya Savaşı'na katılmaktan muaf tutuldu, bilindiği üzere askere alınan ABD'liler frengiye karşı tedavi ediliyor ya da önleyici tedbirler uygulanıyordu.

Üstelik hükümet yetkilileri araştırmının devam ettirilmesine izin verdi ve bu korkunç deney ancak 1972'de durduruldu.

Tablo korkunçtu; araştırma durdurulduğunda sadece 82 kişi hayattaydı. Araştırmaya katılan ve frengi hastalığı bulunmayan 200 siyahi erkeğe de bilinçli bir şekilde hastalık bulaştırılmıştı.

Tarihe *Tuskegee Deneyi* olarak geçecek bu vakada, tedavisi çoktan bulunmuş bir hastalığın üzerinde ısrarla araştırma yapmanın amacı çok açıktı.

Ulusal Arşivler tarafından yayımlanan 1950'lere ait bu fotoğrafta, bir sifiliz deneyine dahil edilen erkekler Tuskegee'de bir fotoğraf için poz veriyorlar

Beyaz ırk ve siyah ırkın hastalık karşısındaki tepkilerini ölçümlemek. Yani ABD devleti 1972 yılına kadar biyolojik ırkçılık üzerine resmi araştırmalarını sürdürüyordu ve bu durum yüzlerce kişinin ölümüyle sonuçlanmıştı.

Projenin asıl amacı ilkel ırkların beyaz toplumlar içerisinde asimile edilip edilemeyeceğini araştırmaktı.

Öte yandan deney ile ilgili elde edilen sonuçlar ise Ulusal Arşiv'de saklandı ve devlet sırrı olarak kamuoyu ile paylaşılmadı.

Tıp bilimi, sosyal Darwinist bir perspektifle, 1972 yılına kadar ABD'de son derece ırkçı amaçlar için kullanılmış olması ürpertici bir gerçek doğrusu.

Çalışma koordinatörü Hemşire Eunice Rivers ile konuşan denekler, 1970 / Fotoğraf: Wikipedia

Araştırmanın muhtemel amaçlarından birisi de siyahi erkeklerin cinsel güç/isteklerini gözlemlemek ve toplumda siyahilerin gerektiği zaman nüfuslarını azaltmanın yolunu bulmaktı.

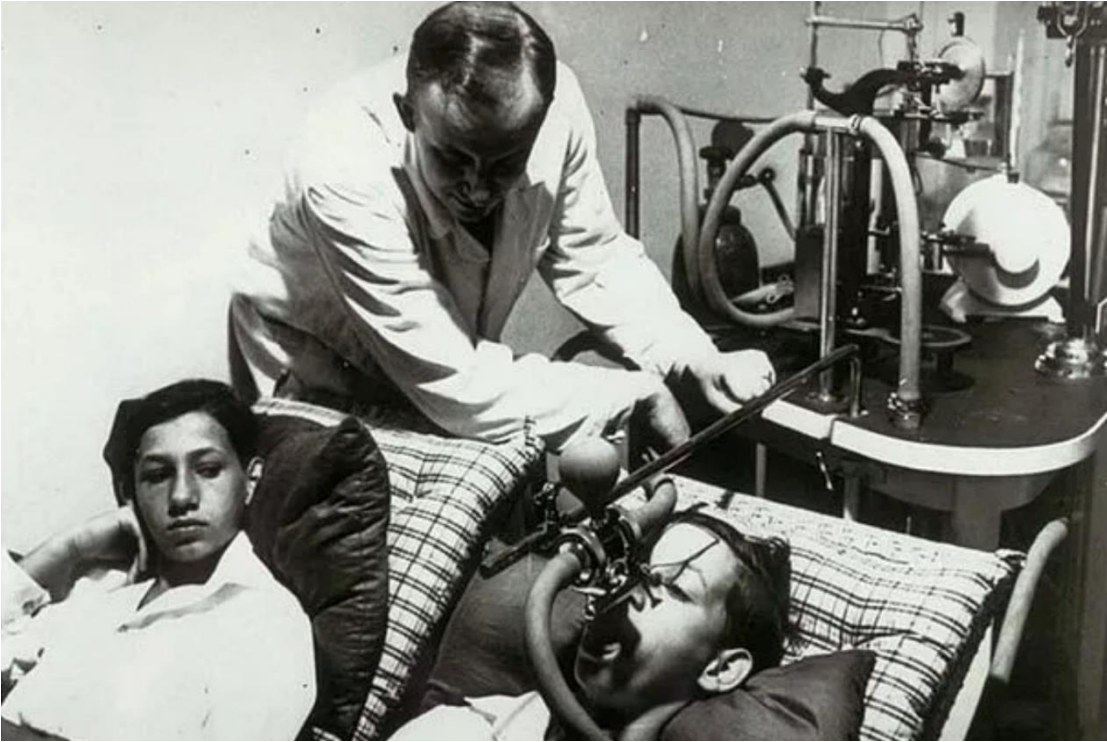

Tuskegee frengi çalışmasının bir parçası olarak bir hastadan kan alan doktor / Fotoğraf: Wikipedia

Üstelik bu deney yalnızca Alabama'da uygulanmadı; Guatemala'da da benzer amaçlarla aynı hastalık incelendi. Bu kez denekler mahkûmlar ve hayat kadınlardı.

Faşizmin tıbbi araçsallaştırdığı dönem şüphesiz Nazi iktidarıydı. Bu bağlamda Dr. Josef Mengele'nin korkunç deneyleri hala insanlık açısından utanç vericidir.

Örneğin ikizler üzerinde yaptığı bir deneyi kurbanlardan birisi şu sözlerle nakleder:

Bizi saatlerce çıplak bırakır, vücudumuzun her yerini ölçerlerdi. Çok aşağılayıcıydı' diye hatırlıyor:

Bizi haftada üç kez kan laboratuvarına götürüp kollarımızı bağlayıp kan alırlardı. Benim sol kolumdan o kadar çok kan alırlardı ki bazen bayılırdım. Bir insanın ölmeden ne kadar kan kaybedebileceğini anlamak istiyorlardı. Aynı sırada sağ koluma da iğne yaparlardı. O iğneler dayanılmayacak kadar kötüydü.

Tuskegee Frengi Çalışmasının bir parçası olarak kan örneği alınması / Fotoğraf: Wikipedia

Eva, bir gün iğne yapıldıktan sonra çok kötü hastalandı. Mengele, 'Yazık, daha çok genç, en fazla iki hafta yaşar' dedi. Eva haklı olduğunu bildiğini, ama ölmeyi reddettiğini anlatıyor. 'Eğer ben ölseydim Miriam'a da ölümcül iğne yapılacaktı ve ikimizin de vücudu kesilip otopsi yapılacaktı. İki hafta boyunca ölümün eşliğindeyim. Neredeyse tamamen bilinçsizdim, tek hatırladığım şey yürüyemediğim ve yerlerde süründüğüm. Ama kendime sürekli 'hayatta kalmalıyım, hayatta kalmalıyım' deyip durdum.'

Eva ve kız kardeşi hayatta kalmayı başardı ve 1945 yılında serbest bırakıldı. ¹

Tuskegee Frengi Çalışmasının bir parçası olarak kan örneği alınması / Fotoğraf: Wikipedia

Tıp bilimi, ne yazık ki, tarihi boyunca ırkçı eğilimler tarafından en fazla istismar edilen bilim sahalarından birisidir.

Şunu söylemek gerekir; sanıldığının aksine ırkçılık cehaletin geliştirdiği bir düşünme/düşünce tarzı değildir.

Böylesi sistematik kötülüğü talep edenlerin çoğu kendi sahasında son derece yetkin kişiler olarak ortaya çıkar.

1. BBC Türkçe -Holokost Kurbanlarını Anma Günü: Auschwitz'ten kurtulan ve sonradan Nazileri affeden Eva Kor'un hikâyesi